

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

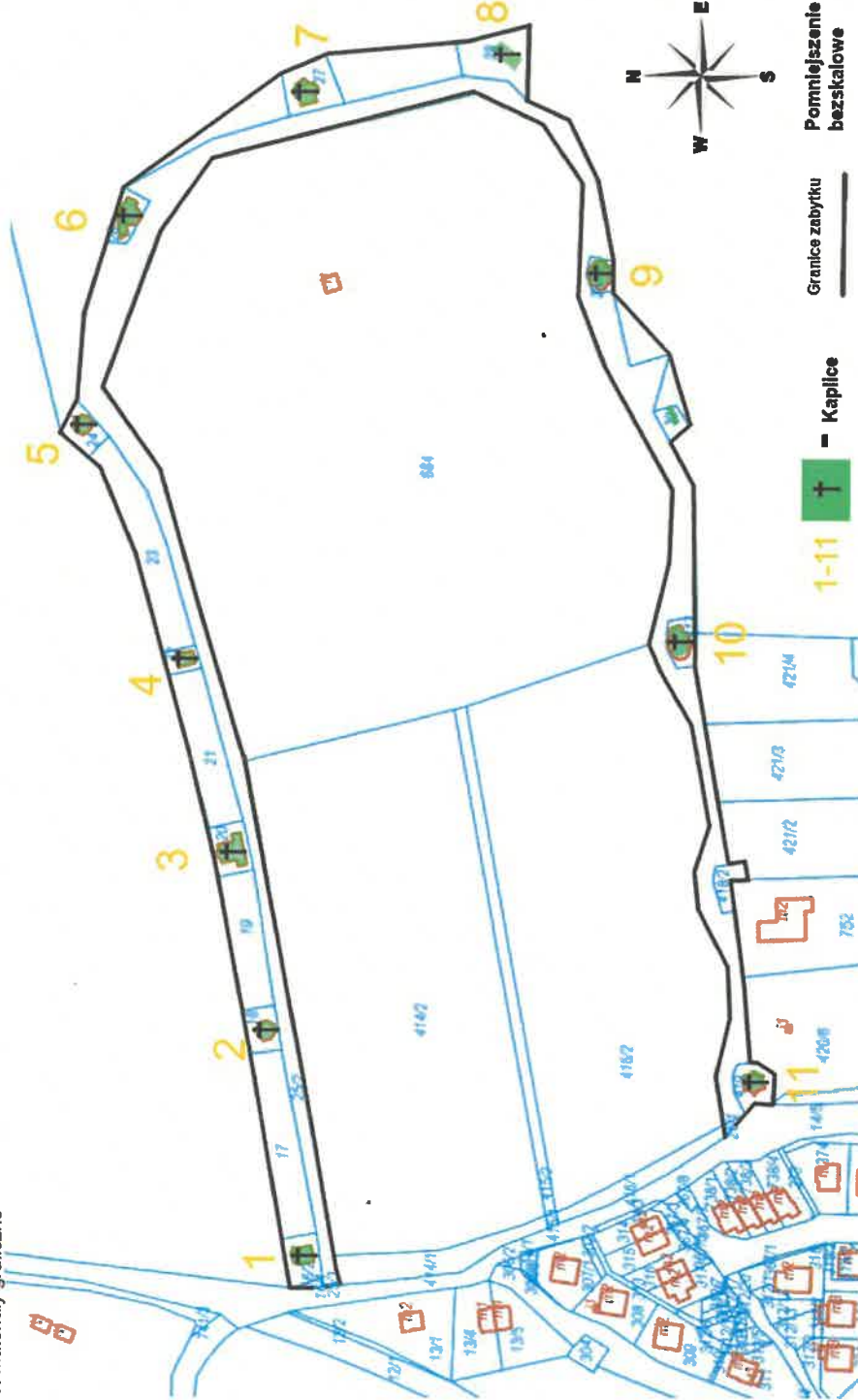
1. Nazwa

**HISTORYCZNY ZESPÓŁ BUDOWLANY KAPLIC
RÓŻAŃCOWYCH WRAZ Z DROGĄ**

2. Czas powstania

XX w.

9. Materiały graficzne

3. Miejscowość

BARDO

4. Adres (ulica, nr posesji)

ul. Różańcowa

5. Przynależność administracyjna

województwo **dolnośląskie**

powiat **ząbkowicki**

gmina **Bardo**

6. Współrzędne geograficzne

50° 30' 38.99" N 16° 44' 41.127" E

7. Użytkowanie obecne

kult religijny

8. Stan zachowania

5

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Historia:

Prace związane z budową drogi kalwaryjskiej na Górze Różańcowej rozpoczęły się w 1905 r. i zostały przerwane przed ukończeniem założenia przez koniec II wojny światowej i zmiany terytorialne. Za inwestycję odpowiada klasztor oo. Redemptorystów z Barda. Wybudowane kaplice po 1945 r. nie były użytkowane aż do ich przejęcia ponownie przez polski klasztor Redemptorystów, którzy przeprowadzili niezbędne prace remontowe i rozpoczęli ich użytkowanie zgodnie z pierwotną funkcją, co wpisuje się w długą tradycję pielgrzymkową miasta. W latach 1989-1990 wniesioną jedną kaplicę jako uzupełnienie niezrealizowanego w całości założenia.

Charakterystyka zabytku:

Na stoku górującej od północy nad Bardem Góry Różańcowej wzniesiono założenie przestrzenne stanowiącą drogę uzupełnioną przez kaplice oraz nasadzenia drzew. Do 1945 r. zrealizowano 13 kaplic, z których każda posiada odmienną, bogato zdobioną, eklektyczną stylistykę. Dwie z ww. kaplic są oddalone na południowy zachód od zespołu. Założenie przyjęło kształt zbliżony do podkowy, gdzie pod obu stronach drogi o nawierzchni szutrowej znajdują się muirowane kaplice. Wzdłuż drogi zrealizowano również nasadzenia w postaci alei lipowej. W latach 1989 – 1990 wybudowano nowoczesną w formie kaplicę na południowym odcinku drogi, która miała stanowić uzupełnienie planowanego założenia. Cechą charakterystyczną stanowiącą dużą wartość zespołu jest zróżnicowanie stylistyczne kaplic, gdzie każda z nich stanowi unikatowy przykład umiejętności wykorzystania kostiumów historyzujących. Kaplice otrzymały kostiumy: neoromański, neogotycki oraz neobarokowy. W skład zespołu wchodzi również grupa rzeźbiarska. Ponadto, zespół został umiejętnie uzupełniony w końcówce lat 80 XX w. przez nowoczesną w formie kaplicę Ukoronowania Najświętszej Marii Panny.

c.d. opisu na zał. nr 2.

Zagrożenia i postulaty konserwatorskie:

Kluczową kwestią jest konieczność zachowania integralności całego zespołu budowanego i ochrony wszystkich jego składowych, wliczając w to wszystkie obiekty architektoniczne, a także nawierzchnię, zieleń oraz kompozycję przestrzenną. Jedynym dopuszczalnym nowym typem zabudowy, który może pojawić się w granicach zespołu są obiekty związane z kultem religijnym, dopasowane pod względem stylistyki, skali oraz materiałów. Kaplice powinny być sukcesywnie poddawane pracom konserwatorskim w celu zabezpieczenia substancji zabytkowe. Kluczowe jest również zachowanie szczelności pokrycia dachowego. Grupa rzeźbiarska Ukryzżowania powinna zostać poddana pracom konserwatorskim, w tym usunięciu wtórnych warstw malarskich.

Bibliografia:

- *Słownik geografii turystycznej Sudetów. Góry Bardzkie*. Marek Staffa red.. Wrocław, 1993.
- Rochowicz M., *Studium historyczno-urbanistyczne Barda Śl.*, Wrocław, 1984.

Kartografia:

- Messitschblatt, 1: 25 000, 5466 Frankenstein, 1937.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Jędrzej Musiał, wrzesień 2022 r.

ZALĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 2

1. Miejscowość	Bardo	6. Zawartość załącznika	Charakterystyka poszczególnych obiektów zespołu
2. Gmina	Bardo	5. Nazwa zabytku (jęk w karcie), adres	Historyczny zespół budowlany kaptic różańcowych
3. Powiat	ząbkowicki		
4. Województwo	dolnośląskie		

c.d. opisu zabytku:

Charakterystyka poszczególnych kaptic:

- Kaplica Narodzenia Jezusa (nr 1 na mapie) – kaplica domkowa, murowana, na planie zbliżonym do prostokąta. Efektowne elewacje o kostiumie neobarokowym. Dach mansardowy kryty dachówką ceramiczną karpówka, zwieńczony sygnaturką. Na uwagę zasługuje bogata kompozycja elewacji oraz dekoracja malarska wnętrza;
- Kaplica Ofiarowania Jezusa w Świątyni (nr 2 na mapie) – kaplica domkowa, murowana, na planie centralnym, ośmiobocznym. Zwieńczona dachem namiotowym o poszyciu z blachy płaskiej. Skromny detal architektoniczny w postaci wykonanych z piaskowca kolumn podtrzymujących arkady na każdym z boków kaplicy. Stylistyka nawiązuje do neoromanizmu;
- Kaplica Odnalezienia Jezusa w Świątyni (nr 3 na mapie) – sponych rozmiarów murowana kaplica na planie zbliżonym do stylu neomauretańskiego tworzą wysokiej klasy artystycznej kompletnie dzieło architektoniczne; szklivioną w wielu odcieniach. Bardzo bogata kompozycja elewacji o eklektycznej stylistyce wyraźnie nawiązującej do stylu neomauretańskiego tworzą wysokiej klasy artystycznej kompletnie dzieło architektoniczne;
- Kaplica Modlitwy w Ogroju (nr 4 na mapie) – niewielka kaplica domkowa murowana z ciosów piaskowca na planie prostokąta o dachu dwuspadowym krytym dachówką ceramiczną. Oszczędna dekoracja elewacji w stylistyce neoromańskiej. Uwagę zwracają portale o łukach wspartych na kamiennych kolumnach;
- Kaplica Biczowania (nr 5 na mapie) – kaplica domkowa murowana na planie ośmioboku. Kompozycja wyraźnie wertykalna zwieńczona została kopułą o helmie krytym blachą płaską. Stylistyka neobarokowa, detale wykonane z czerwonego piaskowca.
- Kaplica Cierpiem Koronowania (nr 6 na mapie) – kaplica domkowa odróżniająca się od pozostałych. Została wmurowana z ciosów kamiennych w formie baszty z krenelażem z dobudowaną stanowiącą wejście. Surowa stylistyka ma nawiązywać do średniowiecznych budowli obronnych;
- Kaplica Dźwigania Krzyża (nr 7 na mapie) – kaplica domkowa na planie zbliżonym do prostokąta powiększonego o wykusz w formie elewacji południowej. Stylistyka eklektyczna z dużą liczbą detali neoromańskich, takich jak triforia, arkady, czy kolumny. Elewacje licowane żółtą cegłą, część detali wykonanych z czerwonego piaskowca;
- Kaplica Ukrzyżowania (nr 8 na mapie) – kaplica w formie grupy rzeźbiarskiej prezentującej scenę ukrzyżowania Chrystusa. Rzeźby otacza ceglany mur w kształcie podkowy. Całe założenie utrzymane jest w modernistycznej stylistyce i odznacza się naturalistycznym ujęciem nagich postaci Jezusa i łotrów. Uwagę zwracają zwieszająca muskularnie, pełne energii figury łotrów, decydujące o ekspresyjnym charakterze przedstawienia.
- Kaplica Zmartwychwstania Jezusa (nr 9 na mapie) – dużych rozmiarów kaplica na planie zbliżonym do krzyża greckiego z nawą zakończoną apsydą oraz ośmioboczną kopułą wznoszącą się nad przecięciem nawy z transeptem. Wieża zwieńczona azurowym szczytem wykonanym z piaskowca i kształtek ceramicznych. Elewacje licowane cegłą o detalach wykonanych z piaskowca oraz cegły szklivionej. Kompozycja elewacji bardzo bogata, wykorzystująca pełen wachlarz neogotyckich detali.
- Kaplica zesłania Ducha Świętego (nr 10 na mapie) duża kaplica murowana z cegły o rozbudowanej bryle z wyodrębnioną kruchtą oraz pięcioboczną apsydą. Elewacje licowane cegłą posiadają geometrycznie zdobione ceglane fryzy oraz kolumny nawiązujące stylistycznie do neoromanizmu.
- Kaplica Ukoronowania Najświętszej Marii Panny (nr 11 na mapie) – współczesne kaplica o nowoczesnej stylistyce, której bryła ma nawiązywać kształtem do ozdobnej korony.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

10.11.2022r.

Ygorrej Musiał

